

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ (ΔΜΥ)

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ :

**«Προσδιοριστές της ποιότητας ζωής του νοσηλευτικού προσωπικού
σε νοσοκομείο του ΕΣΥ»**

ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΝΤΕΛΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : Δρ. ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ Ι. ΣΥΓΓΕΛΑΚΗΣ

ΠΑΤΡΑ
ΜΑΪΟΣ 2024

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή: Το νοσηλευτικό προσωπικό αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος του ανθρώπινου δυναμικού στις υπηρεσίες υγείας και η διασφάλιση ενός υψηλού επιπέδου ποιότητας ζωής οδηγεί και σε πιο αποτελεσματική φροντίδα των ασθενών. Η διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν την πολυδιάστατη φύση της ποιότητας ζωής αποτελεί ένα βήμα για την εφαρμογή αποτελεσματικών πρακτικών για την βελτίωση της.

Σκοπός: Η διερεύνηση των προσδιοριστών της ποιότητας ζωής του νοσηλευτικού προσωπικού στο Γενικό Νοσοκομείο Κοζάνης «Μαμάτσειο» και το Μποδοσάκειο Γενικό Νοσοκομείο Πτολεμαΐδας καθώς και η αξιολόγηση της συνολικής ποιότητας ζωής και υγείας.

Υλικό και μέθοδοι: Τον πληθυσμό της μελέτης αποτέλεσαν 143 νοσηλευτές των δύο νοσοκομείων του ΕΣΥ. Ως ερευνητικό εργαλείο χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο το οποίο αποτελούνταν από δυο μέρη, το Α' μέρος αφορούσε τα κοινωνικά – δημογραφικά στοιχεία και το Β' την κλίμακα για την ποιότητα ζωής WHOQOL-BREF. Για την στατιστική ανάλυση χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα SPSS 26.0.

Αποτελέσματα: Από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψε πως οι συμμετέχοντες αξιολογούν την ποιότητα ζωής τους ως καλή με την διάσταση των κοινωνικών σχέσεων να παρουσιάζει το υψηλότερο σκορ, 64 μονάδες. Ακολουθούν η ψυχολογική υγεία με 63,7, η σωματική υγείας με 63,3 και η διάσταση του περιβάλλοντος με την πιο χαμηλή βαθμολογία 53 μονάδες. Η κλίμακα συνολικής αξιολόγησης της ποιότητα ζωής και υγείας εμφάνισε μέση τιμή 62,8 μονάδες. Από τις συσχετίσεις της κλίμακας της ποιότητας ζωής με τα δημογραφικά, εργασιακά και τα στοιχεία σχετικά με την υγεία των συμμετεχόντων προέκυψε πως η διάσταση της σωματικής υγείας διαφέρει ανάλογα το φύλο, την συστηματική άθληση και την αντιμετώπιση προβλήματος υγείας. Από την παρουσία ενός προβλήματος υγείας βρέθηκε να επηρεάζεται και η διάσταση της ψυχικής υγείας και των κοινωνικών σχέσεων, ενώ το περιβάλλον από το ωράριο εργασίας. Η συνολική αξιολόγηση ποιότητας ζωής και υγείας διέφερε ανάλογα με την συστηματική άθληση, τα προβλήματα υγείας και τον Δείκτη Μάζας Σώματος (ΔΜΣ). Από την συσχέτιση της ποιότητας ζωής και υγείας με την ηλικία και την προϋπηρεσία των συμμετεχόντων, μόνο η ηλικία βρέθηκε να σχετίζεται σημαντικά και αρνητικά.

Από την συσχέτιση των διαστάσεων της κλίμακας για την ποιότητα ζωής ως εξαρτημένες μεταβλητές και τα δημογραφικά, εργασιακά χαρακτηριστικά και την κατάσταση υγείας ως ανεξάρτητες μεταβλητές προέκυψε πως τα προβλήματα υγείας, η συστηματική άθληση και το ωράριο εργασίας σχετίζονται ανεξάρτητα με την κάθε διάσταση.

Συμπεράσματα: Οι νοσηλευτές βαθμολόγησαν ως καλή την ποιότητα ζωής τους. Τα ευρήματα από την έρευνα ωστόσο μας δείχνουν τον σημαντικό ρόλο που παίζουν στην ποιότητα ζωής του συγκεκριμένου κλάδου η συστηματική άθληση, τα προβλήματα υγείας, το ωράριο εργασίας, η ηλικία, το φύλο και ο ΔΜΣ. Οι οργανισμοί υγείας οφείλουν να μεριμνήσουν για την προαγωγή της υγείας των νοσηλευτών και την βελτίωση των συνθηκών εργασίας με στόχο την αναβάθμιση της συνολικής ποιότητας ζωής και υγείας του προσωπικού.

Λέξεις – κλειδιά : νοσηλευτικό προσωπικό, κλίμακα ποιότητας ζωής, WHOQOL-BREF, ποιότητα ζωής

«Quality of life determinants of the nursing staff in a Greek NHS hospital»

ADELA DIMITRI

ABSTRACT

Introduction: Nursing staff make up the largest part of the human resources in health services and ensuring a high level of quality of life also leads to more effective patient care. Investigating the factors that influence the multidimensional nature of quality of life is a step towards implementing effective practices to improve it.

Purpose: The investigation of the determinants of the quality of life of nursing staff at the General Hospital of Kozani “Mamatsio” and “Bodosakio” General Hospital of Ptolemaida as well as the evaluation of overall quality of life and health.

Materials and methods: The sample consisted of 143 nurses from the two hospitals of the National Health System (NHS). A questionnaire was used as the research tool, consisting of two parts: Part A concerned socio – demographic data and Part B included the WHOQOL-BREF quality of life scale. The SPSS 26.0 program was used for statistical analysis.

Results: Data analysis showed that the participants rated their quality of life as good, with the social relationships dimension scoring the highest at 64 points. This was followed by psychological health at 63,7, physical health at 63,3 and the environment dimension with the lowest score at 53 points. The overall quality of life and health assessment scale showed an average score of 62,8 points. Correlation score between the quality of life scale and socio- demographic work-related and health-related data of the participants revealed that the physical health dimension varies according gender, regular exercise and health issues. Health problems were found to affect the psychological health and social relationships dimensions, while the environment dimension was affected by work shifts. Overall quality of life and health assessment

differed according to regular exercise, health problems and Body Mass Index (BMI). Only age was found to be significantly and negatively related to quality of life and health when correlated with age and work experience. The correlations of the quality of life dimensions as depended variable with demographic, work characteristics and health status as independent variables showed that health problems, regular exercise and work shifts are independently related to each dimension.

Conclusions: Nurses rated their quality of life as good. However, the findings from the research highlight the significant role of regular exercise, health problems, work shifts, age gender and BMI in the quality of life of this specific group. Health organizations must ensure the promotion of nurses' health and the improvement of working conditions to enhance the overall quality of life and health of their staff.

Keywords: nursing staff, quality of life scale, WHOQOL-BREF, quality of life

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Akerstedt, T. & Torsvall, L., 1981. Shift work. Shift-dependent well-being and individual differences. *Ergonomics*, 24(4), 265-273.

Alonzo, R. και συν., 2022. Does Shiftwork Impact Cognitive Performance? Findings from the Canadian Longitudinal Study on Aging (CLSA). *International journal of environmental research and public health*, 19(16), 10124.

Al-Qadi, M. M., 2021. Workplace violence in nursing: A concept analysis. *Journal of occupational health*, 63(1), e12226.

Amani, R. & Gill, T., 2013. Shiftworking, nutrition and obesity: implications for workforce health- a systematic review. *Asia Pac J Clin Nutr*, 22(4), 698-708.

Anagnostopoulos, F., Niakas, D. & Pappa, E., 2005. Construct validation of the Greek SF-36 Health Survey. *Quality of life research : an international journal of quality of life aspects of treatment, care and rehabilitation*, 14(8), 1959–1965.

Axelsson, J., Åkerstedt, T., Kecklund, G. & Lowden, A., 2004. Tolerance to shift work—how does it relate to sleep and wakefulness?. *International Archives of Occupational and Environmental Health*, Τόμος 77, 121-129.

Baker, F. & Intagliata, J., 1982. Quality of life in the evaluation of community support systems. *Evaluation and Program Planning*, 5(1), 69-79.

Beck, A. T., Steer, R. A. & Carbin, M. G., 1988. Psychometric properties of the Beck Depression Inventory: Twenty-five years of evaluation. *Clinical Psychology Review*, 8(1), 77-100.

Berger, A. M. & Hobbs, B. B., 2014. Impact of shift work on the health and safety of nurses and patients. *Clinical journal of oncology nursing*, 10(4), 465–471.

Bowling, A., 2014. *Quality of life: measures and meanings in social care research (Methods Review, 16)*. London, GB: NIHR School for Social Care Research.

Branch, S., Ramsay, S. & Barker, M., 2013. Workplace Bullying, Mobbing and General Harassment: A Review. *International Journal of Management Reviews*, Τόμος 15, 280-299.

- Brinkmann, A. και συν., 2023. Chair squat performance as a potential predictor of nurses' physical capabilities in ergonomic patient transfers. *Sci Rep*, 13(1), 2825.
- Browne, J. P. και συν., 1994. Individual quality of life in the healthy elderly. *Quality of life research : an international journal of quality of life aspects of treatment, care and rehabilitation*, 3(4), 235-244.
- Brown, J. P. και συν., 2020. Mental Health Consequences of Shift Work: An Updated Review. *Current psychiatry reports*, 22(2), 7.
- Bullinger, M., 2004. Measuring Health Related Quality of Life. *Adamantiades-Behçet's Disease. Advances in Experimental Medicine and Biology*, Τόμος 528, 113-122.
- Bullinger, M., Anderson, R., Cella, D. & Aaronson, N., 1993. Developing and evaluating cross-cultural instruments from minimum requirements to optimal models. *Quality of life research : an international journal of quality of life aspects of treatment, care and rehabilitation*, 2(6), 451-459.
- Callaghan, P., 1999. Health beliefs and their influence on United Kingdom nurses' health-related behaviours. *Journal of advanced nursing*, 29(1), 28-35.
- Callaghan, P., Fun, M. K. & Yee, F. C., 1997. Hong Kong nurses' health-related behaviours: implications for nurses' role in health promotion. *Journal of advanced nursing*, 25(6), 1276–1282.
- Calman, K. C., 1984. Quality of life in cancer patients--an hypothesis. *Journal of medical ethics*, 10(3), 124-127.
- Cimete, G., Gencalp, N. S. & Keskin, G., 2003. Quality of life and job satisfaction of nurses. *Journal of nursing care quality*, 18(2), 151-158.
- Coombs, H. C., 1990. *The Return of Scarcity: Strategies for an Economic Future*. Australia: Cambridge University Press.
- Cottingham, M. D., 2014. RECRUITING MEN, CONSTRUCTING MANHOOD: How Health Care Organizations Mobilize Masculinities as Nursing Recruitment Strategy. *Gender and Society*, 28(1), 133-156.
- Cummins, A. R., 1997. *The comprehensive quality of life scale – Intellectual Disability (ComQol-A5): Manual*.

- Cummins, R., 2005. Moving from the quality of life concept to a theory. *Journal of Intellectual Disability Research*, Τόμος 49, 699-706.
- Ergün, F. Ş., Oran, N. T. & Bender, C. M., 2005. Quality of Life of Oncology Nurses. *Cancer Nursing*, 28(3), 193-199.
- Eurostat, 2017. *Quality of life indicators - measuring quality of life*.
- Farquhar, M., 1995. Elderly people's definitions of quality of life. *Social science & medicine*, 41(10), 1439–1446.
- Felce, D. & Perry, J., 1995. Quality of Life: Its Definition and Measurement. *Research in Developmental Disabilities*, 16(1), 51-74.
- Froneberg, B., 2006. National and International Response to Occupational Hazards in the Healthcare Sector. *Annals of the New York Academy of Sciences*, Τόμος 1076, 607-614.
- Fronteira, I. & Ferrinho, P., 2011. Do nurses have a different physical health profile? A systematic review of experimental and observational studies on nurses' physical health. *Journal of Clinical Nursing*, Τόμος 20, 2404-2424.
- Fry, P. S., 2000. Whose quality of life is it anyway? Why not ask seniors to tell us about it?. *International journal of aging & human development*, 50(4), 361-383.
- Garratt, A., Schmidt, L., Mackintosh, A. & Fitzpatrick, R., 2002. Quality of life measurement: bibliographic study of patient assessed health outcome measures. *BMJ (Clinical research ed.)*, 324(7351), 1417.
- Gijsbers van Wijk, C. M., van Vliet, K. P., Kolk, A. M. & Everaerd, W. T., 1991. Symptom sensitivity and sex differences in physical morbidity: a review of health surveys in the United States and The Netherlands. *Women Health*, 17(1), 91-124.
- Ginieri-Coccosis, M. και συν., 2012. Psychometric properties of WHOQOL-BREF in clinical and healthy Greek populations: Incorporating new culture-relevant items. *Psychiatriki*, Apr-Jun, 23(2), 130-142.
- Golinelli, D. και συν., 2021. Gender differences and multiple determinants of perceived physical and mental health in Italy. *Annali di Igiene*, 33(5), 456-473.
- Ingersoll, G. L. και συν., 2002. Nurses' job satisfaction, organizational commitment, and career intent. *The Journal of nursing administration*, 32(5), 250-263.

- Ioannou, P. και συν., 2015. Impact of Job Satisfaction on Greek Nurses' Health-Related Quality of Life. *Safety and health at work*, 6(4), 324-328.
- Jang, S. J. & Chang, S. J., 2023. Association between early career nurses' social jetlag, affect, depression, and quality of life. *Collegian*, 30(2), 373-379.
- Jathanna, P. & D'Silva, J., 2014. Quality of life among nurses working in different health care setting in the state of Karnataka, India. *CHRISMED Journal of Health and Research*, 1(4), 241-244.
- Jose, T. T. & Bhat, S. M., 2014. A DESCRIPTIVE STUDY ON QUALITY OF LIFE OF NURSES WORKING IN SELECTED HOSPITALS OF UDUPI AND MANGALORE DISTRICTS KARNATAKA, INDIA. *Journal of Health and Allied Sciences NU*, 04(02), 004-011.
- Juniper, E. F. και συν., 1992. Evaluation of impairment of health related quality of life in asthma: development of a questionnaire for use in clinical trials. *Thorax*, 47(2), 76-83.
- Keller, S. D. και συν., 1998. Use of structural equation modeling to test the construct validity of the SF-36 Health Survey in ten countries: results from the IQOLA Project. International Quality of Life Assessment. *Journal of clinical epidemiology*, 51(11), 1179–1188.
- Khatatbeh, H. και συν., 2022. Nurses' burnout and quality of life: A systematic review and critical analysis of measures used. *Nursing open*, 9(3), 1564–1574.
- Kowitlawkul, Y. και συν., 2019. Investigating nurses' quality of life and work-life balance statuses in Singapore. *International Nursing Review*, 66(1), 61-69.
- Kumar, A., Bhat, P. S. & Ryali, S., 2018. Study of quality of life among health workers and psychosocial factors influencing it. *Industrial psychiatry journal*, 27(1), 96-102.
- Kuyken, W., Orley, J., Hudelson, P. & Sartorius, N., 1994. Quality of Life Assessment across Cultures. *International Journal of Mental Health*, 23(2), 5-27.
- Landesman, S., 1986. Quality of Life and Personal Life Satisfaction: Definition and Measurement Issues: Guest editorial. *Mental Retardation*, 24(3), 141-143.

- Langdon, P. E., Yágüez, L. & Kuipers, E., 2007. Staff working with people who have intellectual disabilities within secure hospitals: expressed emotion and its relationship to burnout, stress and coping. *Journal of intellectual disabilities: JOID*, 11(4), 343-357.
- Lehman, A., 1996. Measures of quality of life among persons with severe and persistent mental disorders. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, Τόμος 31, 78-88.
- Lindström, B. & Eriksson, B., 1993. Quality of life among children in the Nordic countries. *Quality of Life Research*, Τόμος 2, 23-32.
- Liu, B., 1976. Quality of Life Indicators in U.S. Metropolitan Areas: A statistical analysis.
- McCall, S., 1975. Quality of life. *Social Indicators Research*, Τόμος 2, 229-248.
- McCullagh, M. C. και συν., 2022. Noise Exposure and Quality of Life Among Nurses. *Workplace health & safety*, 70(4), 207-219.
- McMurray, R., Heaton, J., Sloper, P. & Nettleton, S., 1999. Measurement of patient perceptions of pain and disability in relation to total hip replacement: the place of the Oxford hip score in mixed methods. *Quality in health care : QHC*, 8(4), 228-233.
- Mohd Azmi, N. A. S. και συν., 2020. Consequences of Circadian Disruption in Shift Workers on Chrononutrition and their Psychosocial Well-Being. *International journal of environmental research and public health*, 17(6), 2043.
- Nussbaum, M. & Sen, A., 1993. *The Quality of Life*. Oxford: Oxford University Press.
- Oreskovic, N. M., Li, C. & Erwin, A. E., 2023. Physical Activity Patterns, Satisfaction, and Quality of Life Among Nursing and non-Nursing Staff in an Office-Based Care Coordination Program. *SAGE open nursing*, Τόμος 9, 1-6.
- Otto, A. K., Gutsch, C., Bischoff, L. L. & Wollesen, B., 2021. Interventions to promote physical and mental health of nurses in elderly care: A systematic review. *Preventive Medicine*, Τόμος 148.
- Palhares, V. d., Corrente, J. E. & Matsubara, B. B., 2014. Association between sleep quality and quality of life in nursing professionals working rotating shifts. *Revista de saude publica*, 48(4), 594-601.

- Pappas, N. A., Alamanos, Y. & Dimoliatis, I. D., 2005. Self-rated health, work characteristics and health related behaviours among nurses in Greece: a cross sectional study. *BMC Nursing*, 4(8).
- Pichler, F., 2009. Determinants of Work-life Balance: Shortcomings in the Contemporary Measurement of WLB in Large-scale Surveys. *Social Indicators Research*, Τόμος 92, 449-469.
- Power, C., Matthews, S. & Manor, V., 1996. Inequalities in self rated health in the 1958 birth cohort: lifetime social circumstances or social mobility?. *BMJ*, 313(7055), 449-453.
- Pukeliene, V. & Starkauskiene, V., 2011. Quality of Life: Factors Determining its Measurement Complexity. *Inzinerine Ekonomika-Engineering Economics*, 22(2), 147-156.
- Pukeliene, V. & Starkauskiene, V., 2011. Quality of Life: Factors Determining its Measurement Complexity. *Inzinerine Ekonomika-Engineering Economics*, 22(2), 147-156.
- Raphael, D., Renwick, R., Brown, I. & Rootman, I., 1996. Quality of life indicators and health: Current status and emerging conceptions. *Social Indicators Research*, Τόμος 39, 65-88.
- Reed, J. L. & Prince, S. A., 2018. Women's heart health: a focus on nurses' physical activity and sedentary behaviour. *Current Opinion in Cardiology*, 33(5), 514-520.
- Richardson, L., 2010. Radiation exposure and diagnostic imagin. *Journal of the American Academy of Nurse Practitioners*, 22(4), 178-185.
- Rios, K. A., Barbosa, D. A. & Belasco, A. G., 2010. Evaluation of quality of life and depression in nursing technicians and nursing assistants. *Revista latino-americana de enfermagem*, 18(3), 413-420.
- Rusli, B., Edimansyah, B. A. & Naing, L., 2008. Working conditions, self-perceived stress, anxiety, depression and quality of life: A structural equation modelling approach. *BMC Public Health*, 8(48).
- Saridi, M. και συν., 2019. Correlating physical activity and quality of life of healthcare workers. *BMC research notes*, 12(1), 208.

- Schalock, R. L., 2004. The concept of quality of life: what we know and do not know. *Journal of Intellectual Disability Research*, Τόμος 48, 203-216.
- Serinkan, C. & Kaymakçi, K., 2013. Defining the Quality of Life Levels of the Nurses: A Study in Pamukkale University. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, Τόμος 89, 580-584.
- Shao, M.-F., Chou, Y.-C., Yeh, M.-Y. & Tzeng, W.-C., 2010. Sleep quality and quality of life in female shift-working nurses. *Journal of Advanced Nursing*, 66(7), 1421-1656.
- Shields, M., 2002. Shift work and health. *Health reports / Statistics Canada, Canadian Centre for Health Information = Rapports sur la santé / Statistique Canada, Centre canadien d'information sur la santé*, 13(4), 11-33.
- Silva, A. F. και συν., 2022. Sleep quality, personal and work variables and life habits of hospital nurses. Qualidade do sono, variáveis pessoais e laborais e hábitos de vida de enfermeiros hospitalares. *Revista latino-americana de enfermagem*, Τόμος 30, e3577.
- Sirgy, M. J., Efraty, D., Siegel, P. & Lee, D.-J., 2001. A New Measure of Quality of Work Life (QWL) Based on Need Satisfaction and Spillover Theories. *Social Indicators Research*, Τόμος 55, 241-302.
- THE WHOQOL GROUP, 1998. Development of the World Health Organization WHOQOL-BREF Quality of Life Assessment. *Psychological Medicine*, 28(3), 551-558.
- Tountas, Y. και συν., 2003. The health related quality of life of the employees in the Greek hospitals: assessing how healthy are the health workers. *Health and quality of life outcomes*, Τόμος 1, 61.
- Turchi, V. και συν., 2019. Night work and quality of life. A study on the health of nurses. *Annali dell'Istituto superiore di sanita*, 55(2), 161-169.
- Utriainen, K. & Kyngäs, H., 2009. Hospital nurses' job satisfaction: a literature review. *Journal of nursing management*, 17(8), 1002-1010.
- Virtanen, P. και συν., 2008. Work stress and health in primary health care physicians and hospital physicians. *Occupational and environmental medicine*, 65(5), 364-366.

Ware JR, J. E. και συν., 1998. The factor structure of the SF-36 Health Survey in 10 countries: results from the IQOLA Project. International Quality of Life Assessment. *Journal of clinical epidemiology*, 51(11), 1159–1165.

WHOQOL Group, 1993. Study protocol for the World Health Organization project to develop a Quality of Life assessment instrument (WHOQOL). *Quality of Life Research*, Τόμος 2, 153-159.

WHOQOL Group, 1995. The World Health Organization quality of life assessment (WHOQOL): Position paper from the World Health Organization. *Social Science & Medicine*, 41(10), 1403-1409.

Yan, J. και συν., 2022. The social support, psychological resilience and quality of life of nurses in infectious disease departments in China: A mediated model. *Journal of Nursing Management*, 30(8), 4503-4513.

Yuan, S. C. και συν., 2009. An intervention program to promote health-related physical fitness in nurses. *Journal of clinical nursing*, 18(10), 404-1411.

Zautra, A. & Goodhart, D., 1979. Quality of life indicators: A review of the literature. *Community Mental Health Review*, 4(1), 10.

Zavala, M. O., Klinj, T. P. & Carrillo, K. L., 2016. Quality of life in the workplace for nursing staff at public healthcare institutions. *Revista latino-americana de enfermagem*, Τόμος 24, e2713.

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

Αντωνίου, Κ. & Βασιλοπούλου, Γ., 2009. Μυοσκελετικά προβλήματα νοσηλευτικού προσωπικού. *Το Βήμα του Ασκληπιού*, 8(1), 15-24.

Βιδάλης, Α. & Συγγελάκης, Μ., 2000. Αξιολόγηση της Ποιότητας Ζωής Nottingham Health Profile (NHP) - Ελληνική έκδοση. *Ιπποκράτης*, 4(1), 39-42.

Γαλάνης, Π., 2012. Χρησιμοποιώντας το κατάλληλο ερωτηματολόγιο στις επιδημιολογικές μελέτες. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής*, 29(6), 744-755.

Γαλάνης, Π., 2017. Μεθοδολογία σχεδιασμού των μελετών. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής*, 34(4), 559-566.

Ζιώγου, Θ., 2013. Η συμβολή της άσκησης στη προαγωγή της ψυχικής υγείας. *Επιστημονικά Χρονικά*, 18(4), 191-198.

Ηγουμενίδης, Μ., 2020. Ηθική και δεοντολογία της έρευνας. Στο: Π. Σαράφης & Π. Μπαμίδης, επιμ. *Υπηρεσίες Υγείας Συστήματα και Πολιτικές*. Νικοσία: Broken Hill Publishers LTD, 623-639.

Θεοδωροπούλου, Ε. και συν., 2012. Μέθοδοι εκτίμησης της «σχετιζόμενης με την υγεία ποιότητας ζωής». *ΚΙΝΗΣΙΟΛΟΓΙΑ: Ανθρωπιστική Κατεύθυνση*, 58-66.

Θεοφίλου, Π., 2010. Ποιότητα ζωής στο χώρο της υγείας : έννοια και αξιολόγηση. *e-Περιοδικό Επιστήμης και Τεχνολογίας*, 4(5), 43-53.

Κετσίου, Κ., 2018. *Εκτίμηση φυσικής δραστηριότητας & παραγόντων κινδύνου για καρδιαγγειακά νοσήματα σε νοσηλευτές τριτοβάθμιων νοσοκομείων*. Θεσσαλονίκη : Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο.

Κουράκος, Μ. και συν., 2012. Μελέτη ικανοποίησης από την εργασία των φροντιστών υγείας-νοσηλευτών παθολογικών κλινικών του Εθνικού Συστήματος Υγείας. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής*, 29(1), 61-69.

Κουρκούνη, Β., Γαλάνης, Π. & Χαραλάμπους , Γ., 2021. Προσδιοριστές της ποιότητας ζωής του νοσηλευτικού προσωπικού σε ένα δημόσιο νοσοκομείο. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής*, 38(1), 74-83.

Λαμπράκη, Μ., Βλασιάδης, Κ., Πατεράκης, Γ. & Φιλαλήθης, Α., 2016. Προσδοκίες και ικανοποίηση του νοσηλευτικού προσωπικού από την εργασία του σε ένα δημόσιο γενικό νοσοκομείο. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής*, 33(4), 472-478.

Λοπατατζίδης, Α., 2000. Μέθοδοι και τεχνικές έρευνας στον χώρο των υπηρεσιών υγείας και του νοσοκομείου. Στο: *Κοινωνιολογική και Ψυχολογική Προσέγγιση των Νοσοκομείων / Υπηρεσιών Υγείας*. Πάτρα, 50-52.

Μαλλιαρού , Μ., Τσουνής, Α. & Σαράφης, Π., 2020. Επαγγελματική υγεία στους χώρους των υπηρεσιών υγείας. Στο: Π. Σαράφης & Π. Μπαμίδης, επιμ. *Υπηρεσίες Υγείας Συστήματα και πολιτικές*. Νικοσία, Κύπρος: Broken Hill Publishers LTD, 555-576.

Μαρνέρας, Χ. και συν., 2010. Ικανοποίηση από την Εργασία και Επίπεδα Άγχους σε Νοσηλευτές που εργάζονται σε Νεφρολογικά Κέντρα. *Νοσηλευτική*, 49(1), 83-90.

- Μπελλάλη, Θ., Κοντοδημόπουλος, Ν., Καλαφάτη, Μ. & Νιάκας, Δ., 2007. Διερευνώντας την επίδραση της επαγγελματικής εξουθένωσης στη σχετιζόμενη με την υγεία ποιότητα ζωής των Ελλήνων νοσηλευτών. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής*, 24(Συμπλ 1), 75-84.
- Νάκου, Σ., 2001. Η εκτίμηση της ποιότητας ζωής στον χώρο της υγείας. Εφαρμογές στην Παιδιατρική. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής*, 18(3), 254-266.
- Οικονόμου, Μ., Κοκκώση, Μ., Τριανταφύλλου, Ε. & Χριστοδούλου, Γ., 2001. Ποιότητα ζωής και ψυχική υγεία. Εννοιολογικές προσεγγίσεις, κλινικές εφαρμογές και αξιολόγηση. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής*, 18(3), 239-253.
- Ουζούνη, Χ. & Νακάκης, Κ., 2011. Η Αξιοπιστία και η Εγκυρότητα των Εργαλείων Μέτρησης σε Ποσοτικές Μελέτες. *Νοσηλευτική*, 50(2), 231-239.
- Παπαγεωργίου, Γ. & Μπίζας, Λ., χ.χ. Αλληλεξάρτηση Υγείας και Κοινωνίας. *Ελληνικό Περιοδικό της Νοσηλευτικής Επιστήμης*, 6(1), 12-20.
- Παππά, Ε., Κοντοδημόπουλος, Ν. & Νιάκας, Δ., 2006. Εγκυροποίηση και προτυποποίηση της επισκόπησης υγείας SF-36 με αντιπροσωπευτικό δείγμα του ελληνικού αστικού πληθυσμού. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής*, 23(2), 159-166.
- Σαρρής, Μ., 2001. *Κοινωνιολογία της υγείας και ποιότητα ζωής*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Σταυροπούλου, Α., Παπαδάκη, Ε., Φτυλάκη, Α. & Καμπά, Ε., 2010. Σύνδρομο επαγγελματικής εξουθένωσης (burnout syndrome): Κατανόηση και πρόληψη αναγνώριση του συνδρόμου από το νοσηλευτικό προσωπικό σε δημόσιο και ιδιωτικό νοσοκομείο. *Το Βήμα του Ασκληπιού*, 9(3), 359-374.
- Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας, 2004. *Το πλαίσιο της Ψυχικής υγείας*.
- Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, 2004. *Το πλαίσιο της ψυχικής υγείας*.
- Υφαντόπουλος, Γ., 2007. Μέτρηση της ποιότητας ζωής και το ευρωπαϊκό υγειονομικό μοντέλο. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής*, 24(Συμπλ 1), 6-18.
- Υφαντόπουλος, Γ. & Σαρρής, Μ., 2001. Σχετιζόμενη με την υγεία ποιότητα ζωής. Μεθοδολογία μέτρησης. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής*, 18(3), 218-229.